Πρὸς Κολοσσαεῖς

Παύλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ 1 Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς 2 ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Εὐχαριστοῦμεν³ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 3 πάντοτε⁴ περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν 4 ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην⁵ ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 5 ἢν προηκούσατε⁴ ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, τοῦ 6 παρόντος⁻ εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστιν καρποφορούμενον⁵ καὶ αὐξανόμενον,² καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ῆς ἡμέρας ἡκούσατε καὶ ἐπέγνωτε¹ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθεία: 7 καθὼς καὶ ἐμάθετε¹¹ ἀπὸ Ἐπαφρᾶ¹² τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου¹³ ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος¹⁴ τοῦ χριστοῦ, ὁ καὶ 8 δηλώσας¹⁵ ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

¹Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ²Κολοσσαί, ῶν, ἡ, Colossae. ³ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ⁴πάντοτε, always, at all times. ⁵ἀπόκειμαι, be laid up, put away. ⁶προακούω, hear beforehand. ⁷πάρειμι, be present, have arrived. ⁸καρποφορέω, bear fruit. ⁹αὐξάνω, cause to grow, increase. ¹⁰ἐπιγινώσκω, recognise, come to know. ¹¹μανθάνω, learn, ascertain. ¹² Ἐπαφρᾶς, ᾶ, ὁ, Epaphras. ¹³σύνδουλος, ου, ὁ, fellow slave, fellow servant. ¹⁴διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ¹⁵δηλόω, show, make clear.

Πρὸς Κολοσσαεῖς 1:9 Byzantine NT

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ^{1} ὑπὲρ 9 ύμῶν προσευγόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν² τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάση σοφία καὶ συνέσει³ πνευματική, περιπατήσαι ύμας άξίως τοῦ κυρίου εἰς πασαν 10έν παντὶ ἔργω ἀγαθῷ καρποφοροῦντες αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ: ἐν πάση δυνάμει 11δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ύπομονὴν¹¹ καὶ μακροθυμίαν¹² μετὰ χαρᾶς: εὐχαριστοῦντες¹³ τῷ 12 πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι¹⁴ ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα¹⁵ τοῦ κλήρου¹6 τῶν άγίων ἐν τῷ φωτί, δς ἐρρύσατο ^{17} ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ 13σκότους, 18 καὶ μετέστησεν 19 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς άγάπης αὐτοῦ, ἐν ῷ ἔγομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, $^{^{20}}$ τὴν ἄφεσιν $^{^{21}}$ τῶν 14άμαρτιῶν: ὅς ἐστιν εἰκὼν ^{22} τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, ^{23} πρωτότοκος ^{24} 15 πάσης κτίσεως: ^{25} ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη ^{26} τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς 16οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ $^{^{27}}$ καὶ τὰ ἀόρατα, $^{^{23}}$ εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, ^{28} εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι: τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται: ^{26} καὶ αὐτός ἐστιν προ ^{29} πάντων, καὶ 17τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν. 30 Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ 18

¹ παύω, cause to cease. ² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³ σύνεσις, εως, ἡ, understanding, insight. ⁴ πνευματικός, spiritual. ⁵ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ⁶ ἀρέσκεια, ας, ἡ, pleasing, willing service. ⁷ καρποφορέω, bear fruit. ⁸ αὐξάνω, cause to grow, increase. ⁹ δυναμόω, strengthen, enable. ¹⁰ κράτος, ους, τό, power, dominion. ¹¹ ὑπομονή, ῆς, ἡ, endurance, perseverance. ¹² μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹³ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ¹⁴ ἱκανόω, make sufficient, qualify. ¹⁵ μερίς, ίδος, ἡ, part, portion. ¹⁶ κλῆρος, ου, ὁ, lot, portion. ¹⁷ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁸ σκότος, ους, τό, darkness. ¹⁹ μεθίστημι, remove, turn away. ²⁰ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ²¹ ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness. ²² εἰκών, όνος, ἡ, image, likeness. ²³ ἀόρατος, invisible, unseen. ²⁴ πρωτότοκος, first-born. ²⁵ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²⁶ κτίζω, create, form. ²⁷ ὁρατός, visible. ²⁸ κυριότης, ητος, ἡ, lordship, dominion. ²⁹ πρό, before (gen), before. ³⁰ συνίστημι, commend (transitive), stand with.

Byzantine NT Πρὸς Κολοσσαεῖς 1:19

σώματος, τῆς ἐκκλησίας: ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρών, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων: ^{2} ὅτι ἐν αὐτῷ 19εὐδόκησεν ^{3} πᾶν τὸ πλήρωμα ^{4} κατοικῆσαι, ^{5} καὶ δι' αὐτοῦ 20 ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αίματος τοῦ σταυροῦ $^{\rm s}$ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους 21 καὶ ἐχθροὺς 11 τῆ διανοία 22 ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ 3 δὲ ἀποκατήλλαξεν έν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ 22 θανάτου, παραστῆσαι ^{14} ύμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους ^{15} καὶ άνεγκλήτους ^{16} κατενώπιον ^{17} αὐτοῦ: εἴγε ^{18} ἐπιμένετε ^{19} τῆ πίστει 23 τεθεμελιωμένοι²⁰ καὶ ἑδραῖοι,²¹ καὶ μὴ μετακινούμενοι²² ἀπὸ τῆς έλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οδ ἡκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάση τῆ κτίσει ^{23} τῆ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὧ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.24

Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ^{25} ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ ^{26} τὰ 24 ὑστερήματα ^{27} τῶν θλίψεων ^{28} τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία: ἧς ἐγενόμην ἐγὼ 25

¹ πρωτότοκος, first-born. ² πρωτεύω, be first, have first place. ³ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁵ κατοικέω, inhabit, dwell. ⁶ ἀποκαταλλάσσω, reconcile. ⁷ εἰρηνοποιέω, make peace, reconcile. ⁸ σταυρός, οῦ, ὁ, cross. ⁹ ποτέ, once, at some time. ¹⁰ ἀπαλλοτριόομαι, alienate, estrange. ¹¹ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹² διάνοια, ας, ή, mind, understanding. ¹³ νυνί, now, already. ¹⁴ παρίστημι, be present, stand by. ¹⁵ ἄμωμος, without blemish, blameless. ¹⁶ ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ¹⁷ κατενώπιον, before, in the presence of (gen). ¹⁸ εἴγε, if indeed, seeing that. ¹⁹ ἐπιμένω, continue, remain. ²⁰ θεμελιόω, lay a foundation, found. ²¹ ἑδραῖος, steadfast, firm. ²² μετακινέω, shift, remove. ²³ κτίσις, εως, ή, creation, creature. ²⁴ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ²⁵ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²⁶ ἀνταναπληρόω, fill up in turn. ²⁷ ὑστέρημα, τος, τό, that which is lacking, need. ²⁸ θλῖψις, εως, ή, tribulation, persecution.

Πρὸς Κολοσσαεῖς 1:26 Byzantine NT

διάκονος, κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ 26 ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν: νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, οἷς ἡθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί 27 τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης: ὅν ἡμεῖς 28 καταγγέλλομεν, ουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάση σοφία, ἴνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον τέλειον Ἰησοῦ: εἰς 29 ὁ καὶ κοπιῶ, ἀ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον¹8 ἀγῶνα¹9 ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν 2 Λαοδικείᾳ,²0 καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων²¹ ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον³ τῆς πληροφορίας²² τῆς συνέσεως,²3 εἰς ἐπίγνωσιν²⁴ τοῦ μυστηρίου³ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ, ἐν ῷ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ²⁵ τῆς σοφίας καὶ τῆς 3

¹ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ² οἰκονομία, ας, ἡ, stewardship, administration. ³ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ⁴ ἀποκρύπτω, hide, conceal. ⁵ γενεά, ᾶς, ἡ, generation. ⁶ νυνί, now, already. ⁷ φανερόω, reveal, manifest. ⁸ γνωρίζω, make known, declare. ⁹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹⁰ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹¹ νουθετέω, admonish, exhort. ¹² παρίστημι, be present, stand by. ¹³ τέλειος, complete, perfect. ¹⁴ κοπιάω, toil, labor. ¹⁵ ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ¹⁶ ἐνέργεια, ας, ἡ, operative power, working. ¹⁷ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁸ ἡλίκος, how great, how small. ¹⁹ ἀγών, ῶνος, ὁ, struggle, fìght. ²⁰ Λαοδικεία, ας, ἡ, Laodicea. ²¹ συμβιβάζω, hold together, instruct. ²² πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ²³ σύνεσις, εως, ἡ, understanding, insight. ²⁴ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ²⁵ θησαυρός, οῦ, ὁ, storehouse, treasure.

Byzantine NT Πρὸς Κολοσσαεῖς 2:4

γνώσεως άπόκρυφοι. Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς 4 παραλογίζηται ἐν πιθανολογία. Εἰ γὰρ καὶ τῆ σαρκὶ ἄπειμι, 5 5 ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

Ώς οὖν παρελάβετε⁸ τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ 6 περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι⁹ καὶ ἐποικοδομούμενοι¹⁰ ἐν αὐτῷ, καὶ 7 βεβαιούμενοι¹¹ ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες¹² ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.¹³

Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν¹⁴ διὰ τῆς φιλοσοφίας¹⁵ καὶ 8 κενῆς¹⁶ ἀπάτης,¹⊓ κατὰ τὴν παράδοσιν¹ⁿ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα¹ⁿ τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν: ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ 9 πᾶν τὸ πλήρωμα²¹ τῆς θεότητος²² σωματικῶς,²₃ καί ἐστε ἐν αὐτῷ 10 πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας: ἐν 11 ὧ καὶ περιετμήθητε²⁴ περιτομῆ²⁵ ἀχειροποιήτω,²⁶ ἐν τῆ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῆ περιτομῆ²⁵ τοῦ χριστοῦ, συνταφέντες²³ αὐτῶ ἐν τῶ βαπτίσματι,²⁰ ἐν ὧ καὶ 12

¹ γνώσις, εως, ή, wisdom, knowledge. ² ἀπόκρυφος, hidden, secret. ³ παραλογίζομαι, deceive, mislead. ⁴ πιθανολογία, ας, ή, persuasive speech. ⁵ ἄπειμι, go away, depart. ⁶ τάξις, εως, ή, arranging, order. ⁷ στερέωμα, τος, τό, firmament, firmness. ⁸ παραλαμβάνω, receive, take. ⁹ ῥιζόω, root, fix by the root. ¹⁰ ἐποικοδομέω, build upon, build upon a foundation. ¹¹ βεβαιόω, confirm, secure. ¹² περισσεύω, abound, be rich. ¹³ εὐχαριστία, ας, ή, thanksgiving, thankfulness. ¹⁴ συλαγωγέω, make captive of, carry off as spoil. ¹⁵ φιλοσοφία, ας, ή, philosophy, love of wisdom. ¹⁶ κενός, empty, vain. ¹⁷ ἀπάτη, ης, ή, deceit, deceitfulness. ¹⁸ παράδοσις, εως, ή, tradition, instruction. ¹⁹ στοιχείον, τό, elementary principles, elements. ²⁰ κατοικέω, inhabit, dwell. ²¹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ²² θεότης, ητος, ή, divine nature, deity. ²³ σωματικώς, in bodily form, bodily. ²⁴ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ²⁵ περιτομή, ῆς, ή, circumcision. ²⁶ ἀχειροποίητος, not made with hands, not made by hand. ²⁷ ἀπέκδυσις, εως, ή, removal, stripping off. ²⁸ συνθάπτω, bury along with. ²⁹ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism.

Πρὸς Κολοσσαεῖς 2:13

συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν. Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν 13 τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῆ ἀκροβυστία τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς 14 δόγμασιν, ὁ ἡν ὑπεναντίον ἡμῖν: καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ: ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ 15 τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησία, το θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει¹⁷ ἢ ἐν πόσει, ¹⁸ ἢ ἐν μέρει¹⁹ 16 ἑορτῆς²⁰ ἢ νουμηνίας²¹ ἢ σαββάτων: ἄ ἐστιν σκιὰ²² τῶν 17 μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω²³ ¹⁸ θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ²⁴ καὶ θρησκείᾳ²⁵ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, ²⁶ εἰκῆ²⁷ φυσιούμενος ²⁸ ὑπὸ τοῦ νοὸς²⁹ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν ³⁰ τὴν κεφαλήν, ἐξ οὖ πᾶν τὸ σῶμα, 19 διὰ τῶν ἀφῶν³¹ καὶ συνδέσμων³² ἐπιχορηγούμενον³³ καὶ

¹ συνεγείρω, raise up with, raise along with. ² ἐνέργεια, ας, ἡ, operative power, working. ³ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁵ συζωοποιέω, make alive together with someone. ⁶ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁷ ἐξαλείφω, wipe out, erase. ⁸ χειρόγραφον, ου, τό, account, record of debts. ⁹ δόγμα, τος, τό, a public decree, ordinance. ¹⁰ ὑπεναντίος, opposed, contrary. ¹¹ προσηλόω, nail (fast), nail to. ¹² σταυρός, οῦ, ό, cross. ¹³ ἀπεκδύομαι, strip off, disarm. ¹⁴ δειγματίζω, make a show of, expose. ¹⁵ παρρησία, ας, ἡ, boldness, confidence. ¹⁶ θριαμβεύω, lead in a triumphal procession. ¹⁷ βρῶσις, εως, ἡ, eating, food. ¹⁸ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ¹⁹ μέρος, ους, τό, part, portion. ²⁰ ἐορτή, ῆς, ἡ, feast, festival. ²¹ νουμηνία, ας, ἡ, new moon as a festival. ²² σκιά, ᾶς, ἡ, shadow, thick darkness. ²³ καταβραβεύω, rob of a prize, decide against. ²⁴ ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ²⁵ θρησκεία, ας, ἡ, religion, worship. ²⁶ ἐμβατεύω, enter into, enter. ²⁷ εἰκῆ, without cause or reason, vainly. ²⁸ φυσιόω, puff or blow up, be arrogant. ²⁹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ³⁰ κρατέω, grasp, lay hold of. ³¹ ἀφή, ῆς, ἡ, joint, band. ³² σύνδεσμος, ου, ὁ, bond, fetter. ³³ ἐπιχορηγέω, supply, provide.

Byzantine NT Πρὸς Κολοσσαεῖς 2:20

συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

Εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς 20 ζῶντες ἐν κόσμῷ δογματίζεσθε, Μὴ ἄψη, μηδὲ γεύση, μηδὲ 21 θίγης - ἄ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῆ ἀποχρήσει - κατὰ τὰ 22 ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; Ἁτινά ἐστιν 23 λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκεία καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ ἀφειδία σώματος, οὐκ ἐν τιμῆ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε ¹⁸ τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ¹⁹ ζητεῖτε, οὖ ²⁰ ὁ χριστός **3** ἐστιν ἐν δεξιᾳ τοῦ θεοῦ καθήμενος. Τὰ ἄνω ¹⁹ φρονεῖτε, ²¹ μὴ τὰ 2 ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται ²² σὺν τῷ 3 χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. Ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῆ, ²³ ἡ ζωὴ ἡμῶν, 4 τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ²³ ἐν δόξη.

Νεκρώσατε²⁴ οὖν τὰ μέλη²⁵ ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν,²⁶ 5 ἀκαθαρσίαν,²⁷ πάθος,²⁸ ἐπιθυμίαν²⁹ κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν,³⁰

¹ συμβιβάζω, hold together, instruct. ² αὐξάνω, cause to grow, increase. ³ αὔξησις, εως, ἡ, growth, increase. ⁴ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁵ δογματίζω, subject to regulations, decree. ⁶ ἄπτομαι, touch or handle. ⁷ γεύομαι, taste, experience. ⁸ θιγγάνω, touch, handle. ⁹ φθορά, ᾶς, ἡ, destruction, corruption. ¹⁰ ἀπόχρησις, εως, ἡ, consuming, using up. ¹¹ ἔνταλμα, τος, τό, precept, commandment. ¹² διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹³ ἐθελοθρησκεία, ας, ἡ, arbitrary worship. ¹⁴ ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ¹⁵ ἀφειδία, ας, ἡ, unsparing treatment, severity. ¹⁶ τιμή, ῆς, ἡ, honor, price. ¹⁷ πλησμονή, ῆς, ἡ, indulgence, satisfaction. ¹⁸ συνεγείρω, raise up with, raise along with. ¹⁹ ἄνω, up, above. ²⁰ οὕ, where, when. ²¹ φρονέω, think, judge. ²² κρύπτω, conceal, hide. ²³ φανερόω, reveal, manifest. ²⁴ νεκρόω, put to death, render weak. ²⁵ μέλος, ους, τό, member, limb. ²⁶ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ²⁷ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ²⁸ πάθος, ους, τό, suffering, pain. ²⁹ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ³⁰ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice.

Πρὸς Κολοσσαεῖς 3:6

ήτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, ¹ δι' ὰ ἔρχεται ἡ ὀργὴ² τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς 6 υἰοὺς τῆς ἀπειθείας: ³ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ⁴ ὅτε 7 ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς. Νυνὶ ⁵ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, ² 8 θυμόν, ⁻ κακίαν, ⁶ βλασφημίαν, ° αἰσχρολογίαν ⁰ ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν: μὴ ψεύδεσθε ¹¹ εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι ¹² τὸν παλαιὸν 9 ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν ⁴ αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι ¹ τὸν νέον, 10 τὸν ἀνακαινούμενον ἐ εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα ' τοῦ κτίσαντος ² αὐτόν: ὅπου οὐκ ἔνι ² Ἑλλην καὶ Ἰουδαῖος, 11 περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, ² βάρβαρος, Σκύθης, ² δοῦλος, ἐλεύθερος: ² ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός.

Ένδύσασθε¹⁵ οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ²⁸ τοῦ θεοῦ, ἄγιοι καὶ ἠγαπημένοι, 12 σπλάγχνα²⁹ οἰκτιρμοῦ,³⁰ χρηστότητα,³¹ ταπεινοφροσύνην,³² πραότητα,³³ μακροθυμίαν:³⁴ ἀνεχόμενοι³⁵ ἀλλήλων, καὶ 13 χαριζόμενοι³⁶ ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχη μομφήν:³⁷ καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρίσατο³⁶ ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς: ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις 14 τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶν σύνδεσμος³⁸ τῆς τελειότητος.³⁹ Καὶ ἡ 15

¹ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ² ὀργή, ῆς, ἡ, wrath, anger. ³ ἀπείθεια, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ⁴ ποτέ, once, at some time. ⁵ νυνί, now, already. ⁶ ἀποτίθημι, put off, lay aside. ⁶ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ⁶ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ⁶ βλασφημία, ας, ἡ, blasphemy, reproach. ¹¹ αἰσχρολογία, ας, ἡ, obscene speech, dirty talk. ¹¹ ψεύδομαι, lie. ¹² ἀπεκδύομαι, strip off, disarm. ¹³ παλαιός, old, ancient. ¹⁴ πρᾶξις, εως, ἡ, deed, function. ¹⁵ ἐνδύω, put on, clothe. ¹⁶ νέος, new, young. ¹⁻ ἀνακαινόω, renew, amend. ¹ፄ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁰ εἰκών, όνος, ἡ, image, likeness. ²⁰ κτίζω, create, form. ²¹ ἔνι, there is in, is present. ²² Ἑλλην, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ²³ περιτομή, ῆς, ἡ, circumcision. ²⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁵ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ²⁶ Σκύθης, ου, ὁ, Scythian. ²⁻ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ²ፄ ἐκλεκτός, chosen, elect. ²⁰ σπλάγχνα, ων, τά, bowels, compassion. ³⁰ οἰκτιρμός, οῦ, ὁ, compassion, pity. ³¹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ³² ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ³³ πραΰτης, mildness, gentleness. ³⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ³⁵ ἀνέχομαι, endure, bear with. ³⁶ χαρίζομαι, give freely, forgive. ³τ μομφή, ῆς, ἡ, blame, (cause for) complaint. ³8 σύνδεσμος, ου, ὁ, bond, fetter. ³θ τελειότης, ητος, ἡ, perfection, completeness.

Byzantine NT Πρὸς Κολοσσαεῖς 3:16

εἰρήνη τοῦ θεοῦ βραβευέτω¹ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι: καὶ εὐχάριστοι² γίνεσθε. Ὁ λόγος τοῦ 16 χριστοῦ ἐνοικείτω³ ἐν ὑμῖν πλουσίως⁴ ἐν πάσῃ σοφίᾳ: διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες⁵ ἑαυτούς, ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ϣδαῖς⁵ πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ἄδοντες¹⁰ ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ. Καὶ πᾶν ὅ τι ἄν ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν 17 ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες¹¹ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε¹² τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν¹³ ἐν 18 κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε¹⁴ 19 πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε¹⁵ τοῖς γονεῦσιν¹⁶ κατὰ πάντα: 20 τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον¹⁻ ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε¹δ 21 τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.¹ρ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε¹δ κατὰ 22 πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις²ο ὡς ἀνθρωπάρεσκοι,²¹ ἀλλ' ἐν ἀπλότητι²² καρδίας, φοβούμενοι τὸν θεόν: καὶ πᾶν ὅ τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε,²³ ὡς τῷ κυρίῳ 23 καὶ οὐκ ἀνθρώποις: εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου λήψεσθε τὴν 24 ἀνταπόδοσιν²⁴ τῆς κληρονομίας:²δ τῷ γὰρ κυρίῳ χριστῷ

¹ βραβεύω, be judge, rule. ² εὐχάριστος, thankful, grateful. ³ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ⁴ πλουσίως, richly, abundantly. ⁵ νουθετέω, admonish, exhort. ⁶ ψαλμός, οῦ, ὁ, song of praise, psalm. ⁷ ὕμνος, ου, ὁ, song of praise, hymn. ⁸ ὧδή, ῆς, ἡ, song, ode. ⁹ πνευματικός, spiritual. ¹⁰ ἄδω, sing. ¹¹ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ¹² ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹³ ἀνήκω, be fit, be proper. ¹⁴ πικραίνω, make bitter, embitter. ¹⁵ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁶ γονεύς, έως, ὁ, parent. ¹⁷ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁸ ἐρεθίζω, arouse, provoke. ¹⁹ ἀθυμέω, be discouraged, disheartened. ²⁰ ὀφθαλμοδουλεία, ας, ἡ, service rendered only while the master watches. ²¹ ἀνθρωπάρεσκος, people pleaser. ²² ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ²³ ἐργάζομαι, work, word. ²⁴ ἀνταπόδοσις, εως, ἡ, recompense, reward. ²⁵ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance.

Πρὸς Κολοσσαεῖς 3:25 Byzantine NT

δουλεύετε. ^{1} O δὲ ἀδικών ^{2} κομιεῖται ^{3} δ ἠδίκησεν: ^{2} καὶ οὐκ ἔστιν ^{2} προσωποληψία. ^{4}

- Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, 4 εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.
- Τῆ προσευχῆ⁷ προσκαρτερεῖτε, ⁸ γρηγοροῦντες ⁹ ἐν αὐτῆ ἐν 2 εὐχαριστία: ¹⁰ προσευχόμενοι ἄμα ¹¹ καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς 3 ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν ¹² τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον ¹³ τοῦ χριστοῦ, δι' ὁ καὶ δέδεμαι: ¹⁴ ἵνα φανερώσω ¹⁵ αὐτό, ὡς δεῖ με 4 λαλῆσαι. Έν σοφία περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν 5 ἐξαγοραζόμενοι. ¹⁶ Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ¹⁷ ἐν χάριτι, ἄλατι ¹⁸ 6 ἠρτυμένος, ¹⁹ εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.
- Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει²⁰ ὑμῖν Τυχικός,²¹ ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς 7 καὶ πιστὸς διάκονος²² καὶ σύνδουλος²³ ἐν κυρίῳ: ὂν ἔπεμψα πρὸς 8 ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν: σὺν Ὀνησίμῳ²⁴ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, 9 ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν²⁰ τὰ ὧδε.

¹ δουλεύω, serve, am a slave. ² ἀδικέω, do wrong, harm. ³ κομίζω, receive, bring. ⁴ προσωποληψία, ας, ή, partiality, favoritism. ⁵ ἰσότης, ητος, ή, equality, fairness. ⁶ παρέχω, offer, afford. ⁷ προσευχή, ῆς, ή, prayer, place for prayer. ⁸ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ⁹ γρηγορέω, watch, keep watch. ¹⁰ εὐχαριστία, ας, ή, thanksgiving, thankfulness. ¹¹ ἄμα, at the same time. ¹² θύρα, ας, ή, door, gate. ¹³ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹⁴ δέω, bind, tie. ¹⁵ φανερόω, reveal, manifest. ¹⁶ ἔξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹⁷ πάντοτε, always, at all times. ¹⁸ ἄλας, ατος, τό, salt. ¹⁹ ἀρτύω, season, make salty. ²⁰ γνωρίζω, make known, declare. ²¹ Τυχικός, οῦ, ὁ, Tychicus. ²² διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ²³ σύνδουλος, ου, ὁ, fellow slave, fellow servant. ²⁴ Όνήσιμος, ου, ὁ, Onesimus.

Byzantine NT Πρὸς Κολοσσαεῖς 4:10

Άσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ^{1} ὁ συναιχμάλωτός ^{2} μου, καὶ Μάρκος ^{3} ό ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οῦ ἐλάβετε ἐντολάς – ἐὰν ἔλθη πρὸς ύμᾶς, δέξασθε αὐτόν: καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες 11 έκ περιτομῆς: ^{7} οὖτοι μόνοι συνεργοὶ ^{8} εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ἀΑσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς 12 ό ἐξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ, πάντοτε αγωνιζόμενος ἐν ὑπὲρ ὑμῶν έν ταῖς προσευγαῖς, 13 ἵνα στῆτε τέλειοι 14 καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον 13 πολύν ύπὲρ ύμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικεία ^{16} καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ^{17} 14 Άσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ^{18} ὁ ἰατρὸς ^{19} ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. ^{20} 15 Άσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικεία άδελφούς, καὶ Νυμφᾶν, ε καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθ $\tilde{\eta}^{22}$ παρ' 16 ύμῖν ἡ ἐπιστολή, ^{23} ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῆ Λ αοδικαίων ^{24} ἐκκλησία ἀναγνωσθῆ, ^{22} καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ^{16} ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. ^{22} Καὶ εἴπατε Ἀρχίππω, ^{25} Βλέπε τὴν διακονίαν ^{26} ἣν 17 παρέλαβες²⁷ ἐν κυρίω, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

¹ Άρίσταρχος, ου, ὁ, Aristarchus. ² συναιχμάλωτος, ου, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ³ Μᾶρκος, ου, ὁ, Mark. ⁴ ἀνεψιός, οῦ, ὁ, cousin. ⁵ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁶ Ιοῦστος, ου, ὁ, Justus. ⁷ περιτομή, ῆς, ἡ, circumcision. ⁸ συνεργός, οῦ, ὁ, fellow worker. ⁹ παρηγορία, ας, ἡ, comfort, encouragement. ¹⁰ Έπαφρᾶς, ᾶ, ὁ, Epaphras. ¹¹ πάντοτε, always, at all times. ¹² ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ¹³ προσευχή, ῆς, ἡ, prayer, place for prayer. ¹⁴ τέλειος, complete, perfect. ¹⁵ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁶ Λαοδικεία, ας, ἡ, Laodicea. ¹⁷ Γεράπολις, εως, ἡ, Hierapolis. ¹⁸ Λουκᾶς, ᾶ, ὁ, Luke, Lucas. ¹⁹ ἰατρός, οῦ, ὁ, physician. ²⁰ Δημᾶς, ᾶ, ὁ, Demas. ²¹ Νυμφᾶς, α, ὁ, Nymphas. ²² ἀναγινώσκω, read. ²³ ἐπιστολή, ῆς, ἡ, letter, dispatch. ²⁴ Λαοδικεύς, έως, ὁ, Laodicean. ²⁵ Ἄρχιππος, ου, ὁ, Archippus. ²⁶ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ²⁷ παραλαμβάνω, receive, take.

Πρὸς Κολοσσαεῖς 4:18 Byzantine NT

Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν 18 δεσμῶν. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἁμήν.

 $^{^1}$ ἀσπασμός, οῦ, ὁ, greeting, salutation. ^{2} μνημονεύω, remember, make mention of. ^{3} δεσμός, οῦ, ὁ, chain, bond.